

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Autograf preaînalt.

Frumosul autograf preaînalt, prin care se acordă amnestie în Austria tuturor condamnaților politici, precum și celor aflați în arest preventiv pentru crime sau delictive politice, sună astfel:

Iubite cavalier de Seidler!

E voința mea neclătinată, de a mi eserca drepturile și datorințele încredințate mie din partea proniei divine astfel, ca să creez temelile pentru dezvoltarea prielnică și binecuvântată a tuturor popoarelor mele.

Politica urei și a răsplătirii, care saturată de raporturi neclare a deslănuțit războiul mondial, va trebui să fie înlocuită, după terminarea lui, între toate împrejurările și pretutindenea, cu politica împăciurii. Spiritul acesta trebuie să planeze și în interiorul statului. Cu curaj și cu prevedere, cum și cu prevenire imprumutată sunt de împlinit dorințele popoarelor.

În acest semn al împăciurii vreau eu, cu ajutorul atotputernicului Dumnezeu, să mi eserciez datorințele de regent și vreau să fiu primul care pășeste pe calea iertării îndurătoare, trăgând valul uitării peste toate rătăcirile politice, vrednice de compătimire, cari s'au ivit înainte de război și în cursul războiului și cari au provocat urmări penale.

Iert persoanelor, cari au fost condamnate din partea vreunei judecătorei civile sau militare pentru următoarele fapte punibile, săvârșite în viața civilă, pedeapsa croită, și anume: pentru tradare de patrie (§§ 58—62), leșă majestate (§ 63), vătămarea membrilor casei imperiale (§ 64), conturbarea ordinii publice (§ 65), răscoală (§§ 68—72) și revoltă (§§ 73—75 din codul pen.), apoi pentru acțiuni de forță săvârșite în contra vreunei întruniri convocate din partea guvernului pentru pertractarea de afaceri publice, în contra vreunei judecătorei sau a altei autorități publice (§§ 76, 77 și 80), mai departe pentru acțiuni cari cad sub pedeapsă pe temeiul art. I, II și IX din legea dela 12 Decembrie 1862, — foaia legilor imperiale numărul 8 din anul 1863, — adică sprijinirea vreunei din crimele înșirate (§§ 211—219 din codul penal).

Dacă procedura penală nu e încă terminată cu putere de drept, dispun sistarea și întreruperea procedurii, dacă ea a fost inițiată numai pentru acțiunile punibile numite la început.

Dela grația aceasta să fie însă eschise toate persoanele, cari s'au subtras dela urmărire prin desertare în streinătate, au trecut la dușman, ori după izbucnirea războiului nu s'au reîntors în monarhie.

Deodată cu pedeapsa iert și incapacitatea, ivită ca urmare a condamnării în puterea normelor legale, de a ajunge la anumite drepturi, poziții și îndreptățiri, precum și perderea dreptului electoral și a alegibilității în corporațiunile publice.

Aștept cu încredere, ca toate popoarele mele, urmând exemplul dat în

special de germani și de reprezentanții lor, prin atitudinea plină de tact și promovătoare de interesele statului, dovedită chiar și la pertractările din urmă parlamentare, spre viua mea satisfacție, — să se unească în muncă comună spre rezolvarea tuturor problemelor mari, cari ni se impun, ca vindecare a ranelor pricinuite de război și ca regulare nouă a lucrurilor la pragul unei ere nouă.

Pentru apărarea în contra ultimei ofensive dela frontul sudvestic al armatei mele, devenită posibilă în urma neclătinatei ținute a vitejilor, bravilor mei soldați, cred că nu pot să mi achit mai bine datoria mulțumitei față de popoarele mele, decât prin acest act de grație. Am ales spre scopul acesta ziua de astăzi, în care preaiubitul meu fiu mai mare, dăruit mie din grația lui Dumnezeu, serbează onomastica sfântului său patron. Astfel apoi conduce și redă patriei pe cei rătăciți mâna unui copil, chemat cândva să conducă destinele popoarelor mele. Dat în Laxenburg, 2 Iulie 1917.

Carol m. p.

Seidler m. p.

Suveranii germani în Viena.

Vineri dimineața la orele 9 au sosit în Viena, cu suită aleasă, împăratul și împărăteasa Germaniei, pentru a înapoia visita pe care le-au fost făcut-o suveranilor noștri. La gară au fost așteptați de împăratul și Regele Carol și de împărăteasa și Regina Zita. Întâlnirea a fost foarte cordială. Monarhii s'au îmbrățișat și sărutat. În cursul zilei toți factorii politici mai însemnați au fost primiți în audiență din partea împăratului Wilhelm, între cari s'a aflat și ministrul president ungar, contele Esterházy Móritz. Seara suveranii au plecat spre casa din Viena.

Din parlament.

În ședința de Marți a dietei s'a făcut alegerea de president în locul demisionatului president de mai nainte. A fost ales, după cum am anunțat pe scurt în numărul trecut, Szász Károly, vicepresidentul de până aci al camerei, din partidul contelui Tisza. S'a citit apoi rescriptul preînalt, prin care se încheie sesiunea parlamentară și se deschide sesiunea nouă. În ședința de Mercuri au fost aleși vicepresidenții, chestorii și notarii dietei, apoi contele Stefan Tisza a adresat guvernului o interpelație urgentă, în chestia unor declarațiuni ale ministrului president austriac. Acesta spuse adevărul, cumcă legarea păcii aparține prerogativelor Coroanei, și că politica externă aparține competenței ministrului de externe al monarhiei, iar contele Tisza a căutat se constată, că pe temeiul politic, ministrul de externe nu poate face politică decât numai cu consentimentul celor două guverne, din Austria și Ungaria. Întreabă deci, dacă guvernul ungar are de gând se intervină, ca în viitor astfel de declarațiuni neclare, făcute în înțelegere cu ministrul de externe în parlamentul austriac, să nu se mai facă fără consentimentul guvernului ungar? Ministrul president Esterházy Móritz dă răspuns mulțumitor, pe care interpelantul și dieta îl iau la cunoștință. Tot în ședința aceasta ministrul-president a prezentat dietei proiectul de lege despre crearea a patru ministere noi pentru durata războiului. În ședința de Joi s'a făcut alegerea comisiunilor, și deputatul opozițional, baronul Madarassy-Beck, a adresat interpelație guvernului în chestia politicii externe a monarhiei. Răspuns nu i-s'a dat, pentru că

ministrul-president era absent. Avea pertractări în Viena cu membrii guvernului austriac. Ședința proximă a dietei să țină astăzi, Marți, în 10 Iulie nou.

Chestia română în dietă.

Din vorbirea contelui Tisza, rostită în dietă.

În ședința din 25 Iunie nou a dietei ungare contele Stefan Tisza a rostit o vorbire mai lungă, în care s'a estins și asupra chestiei române, făcând declarațiile următoare:

«Ași vrea acum, onorată casă, să intru pe scurt și în declarațiile, pe cari le-am auzit aici în zilele acestea dela doi deputați români. Trăim în vremi ciudate. Există în Arad un cerc mic, dar cu atât mai devotat, al inteligenței române, care vede în domnul deputat Stefan C. Pop pe unul dintre conducătorii săi. Cercul acesta a condus ziarul «Românul», care apare în Arad, și care sub durată întregului război a luat o atitudine crescândă de duplicitate, așa, că de repetate ori a provocat amestecul cu totul îndreptățit al cenzurii și în fine, după indulgență poate prea îndelungată, a silit guvernul să ieră măsurile de oprire a apariției acestei foi. Poate că ajunge să mă provoc la un singur număr al acestui ziar, care a dat ansă la opreliște. Numărul se află între actele oficiale. S'au aflat în el șapte sau opt expresiuni, cari din punctul de vedere al patriotismului și al procedurii față de dușmanul extern, au provocat cea mai aspră muștrare. S'a întâmplat apoi mai târziu, că în fața calomniei permanente a antantei, cumcă naționalitățile subjugate trebuie să fie eliberate din jug, în cercurile inteligenței române, fără deosebire de partid, s'a născut o mișcare, care a dus la apariția unui manifest, în care mai multe sute de bărbați conducători ai vieții publice române au declarat, că ei protestează în contra oricărei eliberări, fiindcă ei sunt supuși credincioși ungari, și vreau așa să și rămână. Declarația aceasta a fost subscrisă de mulți membri și din partidul contrar național. Aceia, cari au denegat subscrierea, au fost anumiți domni din Arad, între ei și domnul deputat Pop. (Mișcare mare). Și s'a întâmplat aceasta în țara de tirani, Ungaria! (O voce: Unde era procurorul?) Celce întreabă n'are idee corectă despre datorințele procurorului, căci acțiunea despre care e vorba a fost din punct de vedere patriotic foarte urâtă, foarte condamnabilă, foarte de respins, dar nu s'a lovit de nici unul din paragrafi codului penal, și tocmai de aceea nu am supus pe respectivii unei pedepsiri pe baza dreptului penal. Când însă acest domn deputat e destul de îndrăzneț să vină aici și să ne vorbească de asuprirea Românilor, e de datorință să se arate la prima ocaziune lucrurile acestea și să i se spună, că omul, care s'a opus în forma aceasta celor mai elementare pretensiuni ale patriotismului, poate să mulțumească lui Dumnezeu, că trăiește și poate răsufla în mijlocul nostru. (Aprobări și aplauze în dreapta).

Eri am auzit o vorbire și dela domnul deputat Șerban. N'am de altcum obiceiul să mă ocup cu astfel de lucruri, dar în momente de acestea gustul individual trebuie dat la o parte, și am sentimentul, că nu pot retăcea anumite adevăruri în fața onoratei case. (Așa e!) Domnul Șerban a participat în primăvara și în vara anului 1915 în măsură mare la o mișcare, care avea de scop, să provadă cu cucuruz populațiunea din Ardeal, din punctul ei de vedere în prima linie pe cea română. De sine înțeles, că noi nu am împedecat mișcarea aceasta; puteam doară numai să ne bucurăm, că poporul român, în fața raporturilor grele de alimentare, ajunge la mijloace de traiu. Guvernul român, care de sine înțeles, nu a procedat în chestia aceasta pe la spatele noastre, a promovat năzuința aceasta. Dar trebuie să fie cunoscute raporturile, cari domneau atunci în România. Scumpirea în România a mijloacelor de traiu exportate de acolo s'a făcut, în diferite forme și feluri, cu cămătăria cea mai îngrozitoare. În prima linie s'a făcut la acordarea de vagoane. Un vagon gol a costat până la 3000 de lei, o sumă în care se cuprindeau spese mărturisite și nemărturisite. Pentru vagoanele însă, în cari se transporta cucuruz pentru Românii din Ardeal, n'a computat spese guvernul român, ceea ce forma o diferență de 2000 până la 3000 lei la fiecare vagon. A fost stabilit însă din partea noastră, că un șir întreg de vagoane, — actele respective se află la ministeriu, — cu cucuruz pentru populațiunea română din Ardeal, au intrat în stațiuni (gări) din Ardeal, în mare parte în Brașov, de acolo însă, instalate de nou, a fost vândut comercianților germani cuprinsul lor și expedit în Germania, de sine înțeles, pentru un preț, care era cu 3000 până la 4000 coroane mai mare decât prețul, pe care aveau respectivii să-l plătească. Afacerea aceasta, despre care nu bucuros vorbesc aici, încă se află la judecatorie. Guvernul s'a adresat, imediat cum a luat cunoștință despre lucrurile acestea, de sine înțeles, procurorului. La propunerea comisiunii de imunitate, casa a estradat de fapt pe domnul deputat Șerban. Eu însă am avut cu totul alta de lucru, decât să mă mai ocup cu afacerea sa penală, și așa nu știu, că astăzi ea în ce stadiu se află. Dar știu, că domnul deputat a știut să și fructifice activitatea în felul acesta. (Iaritate).

Deputatul Nicolae Șerban: Voiu răspunde. Nu mă voiu lăsa terorizat.

Contele Stefan Tisza: Știu, că domnul deputat a știut până acuma să se subtragă cu mare virtuozitate dela împlinirea datorinței sale militare. Știu, că cu ocaziunea invasiunii române a manifestat o atitudine cel puțin foarte dubioasă (Mișcare) și că are să mulțumească posibilitatea de ași face apariția acum aici, în legislația ungară, împrejurării, că a fost târât cu forță și împedecat în desertarea la dușmanul român. De nu se întâm-

pla aceasta, s'ar afla domnul deputat astăzi tocmai acolo, unde petrece familia sa, adică în România. (Mișcare mare și sgomot). Mi-a fost de dătorință să relev momentele acestea, pentru că sunt de părerea, că în astfel de cazuri, acela, care cunoaște astfel de cazuri, păcătuiește greu în contra intereselor publice, dacă le retace. (Aprobări). Și cred, că a trebuit să pun pe domnul deputat în lumina aceasta, pentru a putea arăta încă odată, cum se prezintă tirania maghiară, cum stăm cu asuprirea Românilor, când și după astfel de antecedente poate veni cineva aici și poate ținea vorbirea cu care s'a produs domnul deputat. (Vii aprobări și aplause).

Baronul Lévy Lajos: Să i se iee mandatul. E trădător de patrie! (Voci din dreapta: Afară cu el! Sgomot).

Deputatul Hock Iános: De ce ați așteptat până acum cu toate acestea? Puterea era în mâinile voastre!

Contele Stefan Tisza: Răspunsul la întrebarea aceasta e foarte simplu. Toate afacerile acestea se află la forul judecătoresc, prin urmare, câtă vreme domnul deputat a stat ascuns în rușinea sa, nu se putea păși în publicitate cu ele. Acuma însă, după ce și-a luat un rol, mi-a fost datorința. (Aprobări vii în dreapta). Cu aceea ce a spus aici domnul deputat pot să fiu iute gata. A vorbit daspre șase sute de mii de luptători români în armata noastră. Cifrele acestea trec, firește, mult peste adevăr, căci cele trei milioane de Români din Ungaria nu pot să dea un număr atât de mare de soldați. Greul poporului român la tot cazul și-a făcut datorința pe câmpurile de luptă. În amănunte nu vreau să intru acuma. După război va trebui să se resfire lumină deplină asupra tuturor lucrurilor acestora. Repet însă, că greul poporului român și-a făcut datorința, dar numai despre o parte a inteligenței române se poate spune același lucru. Știm doară toți încotro s'au dus miile de desertori, și celce s'a ocupat cu afacerile acestea știe, că nime în țara aceasta nu a desvoltat o invențiositate aproape de necrezut pentru a se subtrage de la serviciul militar, ori să se pituleze prin spitale, ca tomăi o parte a inteligenței române. (Așa e!) Pentru nimic în lumea aceasta nu aș dori să vatăm întreaga inteligență a Românilor. Mulți dintre ei au fost foarte viteji, foarte mulți tineri inteligenți români și-au jertfit sângele pentru patrie. Nimic mai departe de mine, decât neîncunjurarea memoriei lor cu venerațiune și cu iubire, dar ce e adevărat rămâne adevărat: o parte însemnată a inteligenței române, în deosebi ardeleni, a făcut tot ce a putut, ori pentru a deserta deoparte din țară, ori pentru a se subtrage în patrie de la serviciul militar.

Știm toți, ce s'a întâmplat cu ocaziunea invasiunii României. Domnul Șerban a fost atât de îndrăgănit, — se pare că invidiază pe contele Károlyi Mihály pentru laurii acestuia, — să caute greșala în politica externă a monarhiei și să spună, că declarația de război a României a fost un rezultat al politicii noastre greșite externe, fiindcă noi deja la congresul din Berlin am favorizat Bulgaria față de România. Dacă însă politica noastră externă peste tot a făcut vreo greșală, a fost cel mult aceea, că am prea desmerdat România, și din această greșală sunt gata a primi asupra mea o parte anumită. Deși nu am aparținut acelor, cari au suprataxat România în forma în care au făcut-o aceasta mulți factori serioși din monarhia noastră, am crezut totuși și eu, că la conducătorii politicii statului român e vie încă concepția sănătoasă de care a fost condus decedatul rege român și vechea sa școală, despre o

politică, care cu descopcierea tuturor simpatiilor, prețuia cu mult mai mult independența României, decât ca în contul nostru, prin hoție săvârșită în contra noastră, să se îmbogățască, și care căuta deci în noi sprijin în contra sclăviei rusești. (Așa e!) Durere, ne-am înșelat! Și dacă a putut ceva să promoveze necrezuta, și după cum vedem acum toți, de tot ridicula suprataxare proprie și râvna de a ajunge mare putere din vremea mai recentă a statului român, o anumită parte din greșala aceasta trebuie, durere, să o luăm asupra noastră. Dar fie oricum, atacul hoțesc român s'a întâmplat, e simplu opera unui spărgător, care mai bucuos devine sclav rusesc, numai ca să se îmbogățască cu o parte din corpul nostru. Atacul hoțesc s'a întâmplat și domnul Șerban spune, că din partea Românilor noștri nu s'a întâmplat nimica. Ar fi o mare bucurie a vieții mele, dacă ar avea dreptate!

Adevărul e, slavă Domnului, nu-mai acela, că nu întreaga românie a devenit clătinațoare. Am putut să ajungem marea bucurie, că atât pe câmpul de luptă, cât și aici în țară, s'au aflat mari teritorii, unde poporațiunea română și în momentul invasiunii a manifestat față de hoțul român credință patriotică, amărăciune patriotică și mânie sfântă. (Aprobări). Dar nu e permis să facem politică de struț. Și în prima linie simțesc datorința să recunosc și să expun adevărul întreg, că eu în întreaga mea viață am fost și voiu rămânea aderent al politicii, care caută înțelegerea între statul ungar și cetățenii săi.

Nu e permis să urmărim vreo politică de struț. În teritoriile dela graniță, pe unde a intrat miliția română, s'au ivit aparițiuni, — cel puțin după cum cunosc eu până acuma afacerea, — cari nu ne duc la nici un fel de conspirații trădătoare de patrie, țesute înainte în mod machiavelic. Ne arată însă sentimentul clătinațor în mod foarte ușuratic, lipsa de patriotism, lipsa de credință față de patrie, la inteligența de acolo, care în partea covârșitoare a ei s'a dimis la o astfel de fraternizare cu miliția română invadată în țară, încât urmarea a trebuit să fie fugirea unei părți mari a acestei inteligențe cu miliția română.

Așa cum prezintă domnul deputat lucrurile, că noi adică punem în lanțuri mamele și surorile eroilor cari luptă la Isonzo, le maltratăm și le lăsăm să sufere în închisoare, nu e decât iarăși una din calomniile obraznice față de statul ungar, (Voci: Așa e! Afară cu el!) care nu are păreche în istoria lumii. Niciunde în lume nu ar fi ascultată cu indulgență, ca aici. (Aplause în dreapta).

M'am năzuit din destul, ca să-mi câștig o privire în starea concretă a faptelor în chestiile acestea, și trebuie să mărturisesc, că s'au arătat semne foarte turburătoare ale lipsei de credință de patrie, în prima linie la aceia, cari aveau să conducă poporul, și apoi, — dar aceasta trebuie măsurată cu măsură mai atenuată, — a devenit clătinațor și poporul sărac, aflător pe treaptă culturală foarte inferioară, în urma conducerii rele. De aici trebuie să tragem consecvența (Aprobări) și anume, în direcția, că urmărim o politică de naționalitate diametral opusă. Dacă luăm la olaltă toate simptomele și aparițiile războiului acestuia, aflăm, că slavă Domnului, simptomele favorabile sunt precumpănitoare față de cele nefavorabile, pentru că de fapt sunt trupe românești, cari au manifestat ținuta cea mai eroică!

Dacă aruncăm privirea asupra tuturor cetățenilor de buze nemaghiare din patria aceasta, vom afla pretutindenea, că necesitatea pedepsirii, slavă Domnului, a format excepția, iar regula a fost remunerarea, prin iubire și

încredere. (Aprobări). Consecvența pe care trebuie să o scoatem, după părerea mea e aceea, de a întări influența statului, de a o lărgi (Aprobări), în special de a supune clerul român și corpul didactic unei controle mai severe. (Aprobări vii și aplause. Voci: Trăiască Apponyi!) Trebuie să acordăm, la toate instituțiile de instrucție, în cari instruirea nu se face în limba maghiară, influență eficientă statului. (Voci: Să se șteargă!) Pentru lumea aceasta să nu cassăm școale! Aceasta ar fi greșala cea mai fatală. Dar trebuie să grijim de garanții serioase pentru viitor, ca școala să nu funcționeze în direcție nepatriotică. Dar trebuie să ținem și la direcția politică moștenită dela înaintașii noștri, de a atrage spre statul ungar pe cetățenii nemaghiari ai acestuia, împlinind acele pretensiuni juste ale cetățenilor noștri de limbă nemaghiară, cari așteaptă să fie satisfăcute.

(Va urma).

Alegeri nouă. Din cercuri cari stau aproape de guvern vine știrea, că în sinul guvernului s'a luat hotărârea pentru ordonarea cât mai curând a alegerilor nouă pentru dieta țării. Situația de acum e pentru guvern intolerabilă, fiindcă trebuie să guverneze cu o minoritate parlamentară, în fața căreia se află o majoritate compactă opozițională. De aceea se așteaptă întâi numirea noilor comiți supremi și instalarea acestora în municipii, apoi va urma disolvarea dietei și ordonarea alegerilor nouă, cari probabil se vor face în cursul lunii Octomvrie, fiindcă guvernul numai până la finea lui Octomvrie are îndemnisare.

Americanii și submarinele. Ministrul american de marină a făcut comunicare guvernului, că vapoarele cari au transportat trupe americane în Europa pentru frontul francez, au fost atacate de submarine germane, dar fără succes. N'a fost nimerit nici un vapor de transport și nu s'a perdut nici o viață de om. În schimb a fost scufundat un submarin german, și sunt indicii că și altele au fost nimicite. Vapoarele americane de transport erau adică însoțite de vapoare de război, înzestrate cu tunuri, cari au luat cu succes lupta cu submarinele germane, puse în două rânduri în stare de atac față de vapoarele americane. Comunicările acestea au provocat mare bucurie în America, iar ministrul american de război a mulțumit în scris colegului său dela marină pentru splendida faptă săvârșită de marina americană.

Războiul.

Au început rușii ofensiva și la frontul bucovinean, la Vatra Dornei și la Cărlibaba, precum și în Carpați, dar fără nici un rezultat. Atacurile lor, foarte vehemente, executate cu puteri mari, au fost toate respinse, ori împedecate în executare de focul artileriei noastre. După o scurtă pauză trupele rusești au atacat de nou și în Galiția, pe mai multe locuri, dar iarăși zadarnic, pentru că trupele noastre le-au respins atacurile, iar unde le-a succedat și pună piciorul în primele șanțuri de apărare ale trupelor noastre, s'a dat contraofensivă succasă și rușii au fost scoși de nou din ele. Perderile rușilor au fost pretutindenea enorme. Dela frontul italian nu ni se comunică nici o știre mai însemnată. În Macedonia luptă pe un front de 80 kilometri armata grecească în contra bulgarilor, iar la frontul dela apus luptele mari și grele se dau neîntreput, căci atât englezii, cât și francezii, atacă mereu ziua și noaptea, fără a putea mișca însă din loc puternicul zid de apărare, pe care-l formează armata germană. Submarinele germane au avut în luna aceasta succes și mai mare decât în lunile premergătoare, în scufundarea de vapoare dușmane. La frontul român au sosit mulți ofițeri francezi și englezi, precum și tunuri grele americane.

Vorbirea deput. Dr. Nic. Șerban, rostită în ședința din 23 Iunie a dietei.

«Onorată cameră! Când acum 25 de ani am apărut pentru prima oară aci în Cameră, cu toată tinerețea mea... (Sgomot la dreapta: Nu-i acum nici un ministru în Cameră! Să se înmulțească portofoliile! Președintele sună).

Deputatul Ștefan Csuha: Este o metodă veche. (Sgomot la dreapta. Strigăte: Nu se pot ținea debateri fără miniștri).

Președintele: Rog liniște! (Strigăte la stânga: Sânt deja miniștri în sală!)

Dep. Nicolae Șerban (Continuând): și atunci, convingerea mea sfântă era, că la răsărit există două popoare, poporul maghiar și poporul român, cari n'au numai datoria, ci e și 'n interesul lor național de a se sprijini reciproc și de a se înțelege laolaltă. Fericirea ambelor popoare atârna reciproc, pentru că fericirea unui popor depinde de fericirea celuilalt. Nu voiesc să răpesc prea mult atențiunea înaltei Camere, de aceea, ce am de spus, voi s'o fac pe scurt, limpede și ușor de înțeles, ca să zic așa, — concentrat. În cursul vorbirii voi atinge astfel de chestiuni, cari probabil nu au să vă convină, și iară alte chestiuni voi atinge, cari nu vor fi pe placul românilor. Dar o fac asta numai pentru aceea, fiindcă fiecare deputat, mai ales atunci când se află în fața unui nou guvern, are datoria să spuie tot ce duce la buna înțelegere, căci aceasta o datorăm patriei și tronului nostru. În cursul vorbirii mele, voi căuta cu deplină obiectivitate, nepărtinire, și dacă e cu putință, cu evitarea, cu ocolirea oricărei disonanțe să stabilesc cari sânt în prima linie pricinile care v'au făcut să nu aveți încredere politică în noi români, nici în trecut, nici după dualism și nici acum. După părerea mea modestă, aci în Cameră, ca și 'n afară de ea, și mai ales în presă, evenimentele trecutului și situația actuală sânt privite când cu colorii vii, când cu colorii închise și triste, dar în nici un caz amăsurat adevărului. De aici provin și toate neînțelegerile. Incep, onorată Cameră, pe scurt, cu evenimentele din 1848, atunci când a izbucnit revoluția în frunte cu Ludovic Kossuth (Înteruperi: În anul 1844? În anul 1848!) Da, în 1848.

Dep. Iuliu Hódy (Înterupând): N'a fost revoluție, ci luptă pentru libertate. E o mare deosebire.

Dep. Nicolae Șerban: Da, luptă pentru libertate. Precum am zis, Ludovic Kossuth a stat în fruntea ei, și s'a făcut apel la toate naționalitățile să ia arma în mână contra rănduirii de atunci. D-voastră cu toții răspândiți faima, și aveți convingerea deja făcută, că naționalitățile, și cu deosebire neamul românesc, v'a abandonat, trecând de partea ostirei împăratului, și din care cauză s'a perdut lupta pentru libertate. Teza astfel pusă nu merge un drum cu adevărul istoric. (Mișcare în sală). Numai partea cea mai mică a românilor a luptat împreună cu trupele imperiale, cea mai mare parte din românii din Ardeal și din ținuturile ungurești, au luptat în de obște cu d-voastră împreună.

Dep. Ștefan Csuha (Înterupând): Cei mai buni!

Dep. Nicolae Șerban (continuând): în toată Ungaria. Întreb următorul lucru pe domnii deputați: Oare întreaga națiune maghiară a luptat de partea revoluției? Domnii mei, și printre d-voastră nu s'au aflat numai câțiva singuratici, ci majoritatea, care a luptat alături de armata imperială. De ce dar ne faceți mereu învinuiri nemeritate? Și dacă aceste învinuiri ar veni numai din partea partidelor independenței, am mai înțelege lucrul acesta, după ce convingerea lor fermă este, că noi am împiedicat înfăptuirea independenței Ungariei. Dar cum vin domnii deputați din partidul național al muncii și înaintașii lor să ne acuze de trădare de patrie? Dacă luăm harta Ungariei în mână, din care se poate vedea, ce ținuturi reprezintă fiecare partid, vă veți încredința atunci, că partidul independenței, adică guvernul de azi, reprezintă ținuturile locuite de maghiari. (Înteruperi: Așa e!) Pe când cercurile electorale reprezentate de partidul național al muncii, sânt locuite numai de naționalități. (Mișcare în sală). Aceasta e situația fatală, onorată Cameră, pe când actualul partid de guvernământ poate vorbi cu tot dreptul în numele Ungariei, partidul național al muncii poate vorbi eventual în numele majorității, dar cel mult din punctul de vedere formal. Voind sau nevoind omul ajunge la convingerea, că numai din motivul, ca să puteți fi părtașii puterii, reprezentați pe aceia, pe cari zilnic îi loviți în ochi cu acuza de trădare de patrie. Nu vedeți în acest lucru o inconsecvență? Dar, onorată Cameră, presupunând că această învinuire pentru generația de atunci, — înțeleg pe cea din 1848, — ar fi îndreptățită, cum vin generațiile viitoare, cum

venim noi, ca să ispășim păcatele înaintașilor noștri? Ce lege și ce dătină hotărăște, ca fiii să ispășească eventualele păcate ale părinților? O altă învinuire ce ni se aduce este, că după revoluție am sprijinit și slăvit absolutismul și provizoratul. Această acuzație este de asemenea nedreaptă. Noi nici n'am sprijinit, nici n'am glorificat. Numai un lucru pot să observ, și cred că și dv. îmi veți da dreptate, că toate acele instituții, care s'au dezvoltat mai târziu, și din care a pornit înflorirea țării, au ca bază în cea mai mare parte vremea de atunci. Cât privește neamul românesc, acesta n'a fost subjugat, fiindcă în limite anumite s'a putut mișca în libertate. Temelia tuturor așezămintelor noastre culturale, pe care le-am înființat, le găsim în acel timp, și anume în 1850 am înființat gimnaziul din Brașov, la 1853 am câpătat mitropolia din Blaj, precum și episcopatul din Gherla și Lugoj. La 1859 am înființat școala comercială din Brașov, și în același an gimnaziul din Brad. Sub provizorat am înființat în 1860 Asociația culturală, la 1863 am înființat gimnaziul din Năsăud, la 1864 arhiepiscopia din Sibiu, la 1865 episcopatul din Caransebeș. În același timp au crescut bărbații noștri, cari mai târziu sub provizorat și mai curând după dualism au ajuns la funcții înalte, ca judecători cercuali, judecători de tribunale, președinte de tribunal, judecători de tablă și de Curie, iar în administrația statului au fost activi ca pretor și prim-pretor, vicecomite, comite suprem în mai multe comitate, ca la Caransebeș, Lugoj, Făgăraș, Brașov, Solnoc-Doboca și în alte comitate, nu mai vorbesc de alți mulți, cari au avut funcțiuni mai înalte în ministere.

Dupăce în partea doua a vorbirii mele, voiesc încă să mă ocup pe scurt de stările de acum, dați-mi voie să vă întreb următoarele: Câți judecători, președinți de tribunal, judecători de tablă, de Curie, și în administrație câți pretori, prim-pretori, câți vicecomiți, câți comiți supremi avem de prezent? După ce eu știu, că dv. nu aveți cunoștință de așa ceva, după ce eu sunt convins, că dv. cunoașteți mult mai bine stările din străinătate și chiar din Austria, decât stările din Ungaria, vă spun eu și constat, că numărul tuturor judecătorilor români nu trece de o duzină, un președinte de tribunal nu avem de loc, avem 2 judecători de tablă și unul singur la Curie.

(Fotoliul președințial îl ocupă vicepreședintele Simontsits),

În administrația politică lucrurile stau și mai prost. Avem în total ca pretori și prim-pretori abea o duzină. Avem un vicecomite, din mila unui comite. Nu avem nici un comite suprem, iar în ministere avem câțiva funcționari mai mici; — aceștia sânt singurii funcționari de stat ai poporului român, alcătuit din 3 milioane și jumătate de suflete.

Acum întreb: Câte așezăminte de cultură am creat după dualism? Unul singur: Societatea de teatru. Toate guvernele trecute n'au voit să permită ca să se înființeze nouă așezăminte de cultură românești. Am cerut înființarea de gimnazii în Caransebeș, Arad, și în alte locuri, — observ că asta totdeauna am cerut-o fără sprijin bănesc din partea statului, — dar nu s'a permis. Am voit să creăm episcopate la Cluj și Oradea-mare și ori de câte ori am cerut aceasta, răspunsul a fost totdeauna negativ, de refuz. Înființarea tuturor acestor așezăminte ar fi fost o chemare a statului, dar asta n'a fost cu puțință, căci totdeauna s'a spus, că românii sunt trădători de patrie și nu-s demni de încredere.

Trecând la stările de după dualism, e lucru în deobște cunoscut, că după bătălia dela Königgrätz, unde s'a frânt puterea militară austriacă, i-a reușit lui Francisc Deák și părtașilor lui, conform spiritului vremii și necesităților de stat, să așeze pe alte temelii ambele părți ale monarhiei. Împăratul Austriei a fost încoronat și legătura strânsă în ambele state a fost consfințită în lege, sub titlul de «dualism» în anul 1867. Care a fost ținuta dualismului? Ca cele două țări să joace față de străinătate rolul unei singure puteri, iar în interiorul ambelor țări toate popoarele conlocuitoare să dobândească toate drepturile deja stabilite în legile vechi și în legile ce se vor mai făuri, ca să poată viețui ca naționalități. La noi s'a făcut și o lege a naționalităților, la 1868, care oferă fiecărui popor puțința de a se putea îngriji de dezvoltarea intereselor lui culturale și economice, și ca toate naționalitățile laolaltă să formeze națiunea politică ungară.

De bună seamă, că o urmare a dualismului a fost și aceea, că pe când în Austria mașinaria statului să fie nemțească, la noi în Ungaria să fie, luându-se în considerare legea naționalităților, sub conducerea hegemoniei maghiare. În legea naționalităților, pentru fiecare naționalitate sunt astfel de garanții, ca în cazul când se permite aplica-

rea legii, sau nu se împiedecă aplicarea ei, este asigurată atât existența naționalităților, cât și a statului. Ce s'a întâmplat însă din partea românilor? Conducătorii poporului român, în loc să se fie obicinuit cu stările faptice, și în loc să se năzuiască și să vă convingă pe dv., ca primus inter pares de ținuta lor patriotică, în loc să caute să vă câștige încrederea pentru tendințele lor politice, căci constat, că fără dobândirea încrederii politice, nu-i cu puțință conviețuirea noastră frățească, în loc să se împace cu soarta și să fie lucrat pentru felul arătat mai sus, ei la 1869 au convocat o adunare generală la Mercurea și acolo s'au hotărât pentru pasivitate, adică, că nu vor lua parte în parlamentul conchemat în Budapesta. Ei au săvârșit și greșala aceea, că în loc ca la alegeri să aplice hotărârea aceasta a lor, au lăsat din mâinile lor poporul, și astfel la alegeri poporul român a fost ca o simplă marfă, și prin presiunile și corupțiunile guvernelor ce s'au perândat, a asigurat o majoritate tuturor guvernelor pentru sprijinirea și menținerea bazei 67-iste, prin care lucru au provocat furia opoziției.

Dep. V. Sümegi: Cu tot dreptul!

Dep. N. Șerban: Dupăce la 1869, la Mercurea, s'a decis pasivitatea numai în părțile ardeleni, la 1887 s'a unit iară congresul național român la Sibiu și atunci au declarat pasivitatea și asupra părților ungurene. Urmarea a fost, că orice legături între poporul român și conducătorii autorizați ai statului ungar au fost rupte.

Chiar și acea minoritate românească, care ședea pe băncile guvernamentale, n'a putut obține încrederea d-voastră și nici n'a putut realiza vre-un rezultat pozitiv în interesul poporului român și de aceea misiunea ei a dat greș.

La 1892, văzând situația rea, m'am hotărât să intru în parlament, și am fost ales deputat sub Szapáry. Bine înțeles, că am găsit atunci cea mai crâncenă împotrivire din partea românilor; din partea d-tră însă am fost susținut. Când s'au discutat aci legile privitoare la politica bisericească, am luat de mai multe ori cuvântul, arătând vătămarile aduse românilor și plângerile lor, bine înțeles, într-o formă, care corespunde obiceiurilor și demnității parlamentare. La repetatele mele interpellări am primit mereu același răspuns: «Dacă românii au plângeri, să vie cu ele aici, înaintea forului competent». Nu știu, dacă acesta a fost motivul, dar fapt este, că la 1905 partidul național român, în adunarea ținută cu ocazia alegerilor la Sibiu, a hotărât să părăsească pasivitatea de până atunci și să intre în activitate, ca să fie și el reprezentat în parlamentul țării. În 1905 am fost ales 5, în 1906 sub guvernul coaliției, numărul nostru s'a ridicat la 15. Și eu, care până atunci eram în afară de orice partid, am intrat în partidul național, deși acum nu mai sunt membrul lui. Trebuie să mărturisesc, că două motive m'au făcut să intru în partid. În prima linie am fost convins, că în programul partidului nu e nimic anticonstituțional; apoi am fost ferm încredințat, că acest partid va fi destul de cuminte, să obție încrederea d-voastră, printr-o politică bine chibzuită și odată încrederea d-voastră obținută, vor dispărea dela sine aceste piedeci, cari stau în calea unei depline înțelegeri. Ca partidul să-și ajungă ținta și să reușească a-și vindeca ranile, era o singură cale: Să obție simpatia și încrederea întregului parlament printr-o activitate legală. Să vă convingă, că partidul nu urmărește scopuri irendentiste, că nici n'a avut vre-odată asemenea tendințe, și că nu vrea să împiedece într-un mod prosperarea țării. O altă procedură ar fi fost chiar în interesul existenței sale, ca printr-o politică demnă, hotărâtă și fără șovăieli să vă convingă, că aveți de a face cu un partid, care trebuie ținut în seamă și de d-voastră și de orice guvern. Din nefericire, nici partidul n'a știut să obție încrederea d-voastră și nici n'a știut să vă impună. Trebuie însă să constat, că și partidul nu s'a bucurat de nici o prevenire din partea d-voastră, deși aceasta ar fi fost în prima linie datoria d-voastră. Când sunt de împăcat asemenea divergențe, totdeauna cel mai mare este dator să meargă la cel mic, să facă primul pas. D-voastră știți, că la nobila națiune arabă, boerul mai mare salută întâi pe cel mai mic, bătrânul întâi pe tinăr, călărețul pe pedestraș, iar când se întâlnesc doi călare, salută întâi acela, care are calul mai frumos. (Aprobări).

Acuzările de trădare au sburât în parlamentul acesta, cum zboară fluturii primăvara și vorbind sincer, sunt ferm încredințat, că în urma acestora împiedecă se lovește de piedeci aproape imposibil de înlăturat. Am ajuns la convingerea, că problema naționalităților nu poate fi deslegată, decât de un guvern de concentrare, adică un guvern bazat pe domnia unui singur partid, căci altfel e cu neputință să nu cadă un asemenea guvern, îndată ce se atinge de chestia naționalităților. Și în acest

parlament și în gazete s'au auzit cele mai absurde fapte, cari au otrăvit sufletul maghiarului cinstit, care poate nici n'a văzut în viața lui nici un român.

Voiesc să atrag atențiunea onoratei adunări asupra unui singur caz: În anul 1908 ziarele au alarmat toată țara, că în regiunea Baia de Criș s'au răsculat Moții. S'au trimis mai multe regimente și poporul a fost turburat câteva luni. Și știți d-voastră care a fost cauza? Un jandarm a raportat că a găsit un cartuș de dinamită în lemnăria unui pod. Și acești Moți sunt vitejii aceia ai regimentelor 37, 63 și 55, cari cu mână de fier au oprit invazia rusească și apoi cea italiană.

(Va urma)

A V I Z

În urma însărcinării on. Comitet central al Asociațiunii dtdo 21 Iunie 1917, Nr. 992, se invită cu stimă p. t. părinți ai elevilor, care doresc să-și adăpostească copilele în anul viitor școlar în *internatul școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu—Nagyszeben*, să le anunțe negreșit *direcțiunii școlii* cel mult până în *15 Iulie st. nou 1917*, ca să fim orientați din vreme, pentru ce număr de *eleve interne* se cere a procura și a pregăti proviziunile trebuitoare de peste toare, pentru alimentare corespunzătoare. Taxa internatului, din cauza scumpetei excepționale în urma războiului, va fi în anul 1917/18: circa *1000 cor. anual*, în care se cuprinde și didactul școlii de 50 cor. la an.

Sibiu, 22 Iunie 1917.

Dr. V. Bologa,
director.

NOUȚĂȚI.

Să deschid temnițele. Ministrul de justiție din Austria a încredințat pe cale telegrafică toate tribunalele și pe toți procurorii despre amnestia acordată din partea Monarhului pe seama condamnaților politici, dându-le îndrumări se facă grabnice dispozițiuni, ca cei amnestiați să fie puși în libertate. În urma acestor măsuri au început să se deschidă temnițele din Austria. Din o singură temniță din provincie au fost redați libertății 80 de condamnați (unii dintre ei și pe câte 20 de ani) cari au fost prea plăcut surprinși de acest act prealabil de grație, deoarece care nu aveau nici o cunoștință.

Drepturile soldaților. Ministrul de honoaze a încredințat pe toți comandanții militari, că soldații cari în urma mobilizării fac serviciu militar, ca rezerviști, fie ofițeri fie soldați, nu și-au pierdut prin intrarea la milicie dreptul pasiv de alegere, nici sub decursul războiului, și astfel pot se fie aleși în reprezentanța comunală, în cea municipală și chiar și deputați la dietă. Pe cei luați în combinație de a fi aleși ministeriul, iar dacă sunt la front, comandamentul armatei, poate să-i concedieze, respective dispenseze pe timp scurt până la alegere, iar după alegere au să intre de nou în serviciul militar.

Lucaciu și Goga acușați. Ziarul „Drapelul” scrie, ca procurorul regesc din Cluj a ridicat acuza pentru trădare de patrie contra lui Vasile Lucaciu și Octavian Goga lansând totodată ordin de arestare și de deținere a acuzaților, al căror domiciliu nu este cunoscut.

† Dr. Emil Babeș. Înregistăm cu adâncă durere știrea primută din Budapesta, că avocatul Dr. Emil Babeș a adormit în Domnul, Vineri dimineața, după scurte suferințe, în etate de 58 ani. Decedatul a reprezentat mitropolia noastră în mai multe procese avute cu sârbi, pentru despărțirea ierarhică a comunelor mixte din Banat, procese aproape toate câștigate, apoi în procesul asemenea câștigat pentru împărțirea fundațiunii Trandafil și în marele proces pentru mănăstiri, aflator acum la înalta Curie regescă. A făcut și politică moderată română, și a colaborat în anii trecuți la ziarul nostru. Înmormântarea i s'a făcut Sâmbătă în Budapesta. Odihnească în pace!

Femei la front. Din Petrograd vine știrea, că o țărăncă din Rusia, cu numele Botșcariova, care luptă la front dela începutul războiului și a fost vulnerată până acum de șase ori, e format o companie de femei, cu care va pleca acum la front pentru a lupta în linia primă.

Reparația „Românului”. Ziarul „Foaia Poporului Român” din Budapesta primește informație, că în urma întrevederii pe care a avut-o domnul Vasile Goldiș din Arad cu domnul ministru de justiție Dr. Vassonyi Vilmos, acesta din urmă ar fi pus în vedere acordarea permisiunii de a fi tipărit de nou

ziarul „Românul” din Arad, a cărui apariție o opriese înainte cu un an guvernul conțelui Tisza.

Biletele à 2 filari. Primim următoarele: Biletele à 2 filari, întrebuintate în restaurante și cafeelele sibiene, au adus venit de *1102 coroane* în prima jumătate a anului curent 1917. Se zădărește speșele de tipărire în sumă de 115 coroane pentru numitele bilete, restul de 987 cor. s'a înaintat filialei sibiene a Societății Crucii Roșii, care a primit în felul acesta — dela începutul războiului și până acum — *6475 coroane 69 fileri* Comitetul Reuniunii femeilor sâsești dia oragel nostru mulțumeste călduros tuturor dăruitorilor, precum și personalului de serviciu al cafelelor și al restaurantelor numite.

Asentări în Anglia. Ministrul englez de externe Balfour, într-o adunare ținută de curând la Birmingham, a declarat, că în timpul cel mai apropiat au să se facă asentări nouă în Anglia, și prin aceasta să se întărească în mod considerabil frontul dela apus.

Grecii și bulgarii. Din Sofia se vestește: Se știa de câțiva timp, că pe câmpul de luptă macedonean au intrat în foc și trupe regulate grecești. Soldații greci au căzut în captivitate bulgară; dar rapoartele oficiale numai acum fac amintire de prizonieri greci. Terenul de operațiune a trupelor grecești se întinde astăzi dela Vardar până la Monastir, și este destul de lung, cam 80 de kilometri.

Conferența dela Stockholm și presa. Numeroși ziariști atât din Londra cât și din Paris au sosit la Stockholm, ca să fie de față la marea conferență socialistă. Sunt reprezentate ziarele Times, Daily Mail, Journal, Matin, Petit Parisien și altele, precum și agenția Havas. Presa din celelalte țări este cu atât mai bine reprezentată.

Din patriotism! Ziare engleze scriu, că în numeroase orașe din Anglia s'au așezat pe pereții caselor tablite cu următoarele cuvinte: „Locuitorii acestei case și-au înfrânat apetitul, din motive de patriotism.” (De silă ca de bună voie).

Ultima ofensivă? Uaui din comandantii francezi dela frontul de nord-est a dat ostașilor săi un ordin de zi, în care li îndeamnă să se împace cu ideea, că războiul are să mai dureze câțiva timp, și că în curând vor trebui să pornească o nouă ofensivă; dar aceasta, zice comandantul, va fi ultima ofensivă.

Vindecat prin ipnoză. Un rar caz de boală s'a observat la una din secțiile spitalului de garnizoană din Viena. În tratament se afla un locotenent în etate de 32 de ani, care din ziua de 20 Mai a. c. își pierduse graiul și nu mai putea rosti nici un singur sunet. Pacientul, care în urma unei împușcături își pierduse ochiul drept, putea totuși să-și arate în scris gândirile; prin urmare creșterii funcționau în regulă. Părerea medicală susținea, că e vorba de un caz isteric. S'a făcut încercare prin mijlocirea ipnotismului. Tratamentul a reușit: după două ipnoze locotenentul s'a vindecat deplin.

Prețul ziarelor. Guvernul francez, după informația ziarelor din Geneva, voiește să urce prețul foilor de 5 centime la *sece centime* de număr. Presa franceză din Lyon protestează împotriva acestui plan, căci — zice — prin această măsură guvernul n'are altceva de scop, decât să sperie publicul dela cumpărarea de gazete ieftine, și pe calea aceasta să se reducă influența presei asupra masselor de cetitori.

Ce se crede la Gratz. Ziarul Tagespost din Gratz scrie un prim articol, în care se scriu cu adevărat minuni despre abundența, în care trăiește lumea din țara noastră. Ungaria — zice informatorul ziarului dela Gratz — are belșug de pâine albă, boi îngrășați, porci și multe alte bunătăți. Așadar, după aceeaș gazetă, Ungaria este datoare să furnizeze mai ieftin făina și carnea pe seama Austriei, și în același timp să dea mâncare și locuință la *toată* armata din dăruitul frontului... Unde ar fi norocul, dacă abundența despre care povestește Tagespost, de fapt ar exista astăzi, când intrăm acuz în anul al patrulea de război?

Cu prilejul unui botez. Tinărul paroh Nicolae Secășianu din Rusciort (protopresbiteratul Sibiu) și soția sa Lucreția n. Dobrota, cu prilejul fericit al botezului fiului lor, prim născut, Liviu Ioan, a binevoit a dăru 20 cor. la „Legatul Nelu Stroia pentru ajutorarea copiilor săraci din Sibiu cetate aplică la meserii”. Pentru prinos, implorând binecuvântare cerească asupra noului născut și asupra părinților săi, exprimă sincere mulțumiri: Vic. Tordășianu, președintele „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

A treizecia și ultima tragere la sorți publică

a Scrisurilor fonciare de 5% în florini ale Institutului de credit și de economii „Albina“ a urmat în 28 Iunie 1917 în prezența Domnului notar public regesc Gavriil Zágoni, a doi membri din consiliul de administrație și a comitetului de supraveghiere al institutului. S'au tras în valoare totală de florini 165,000 următorii numeri:

à fl. 500 Nr.: 408, 445, 460, 467, 475, 479, 519, 526, 529, 533, 538, 591, 594, 602, 637, 655, 659, 683, 684, 728, 757, 784, 808, 825, 835, 839, 852, 853, 860, 861, 863, 867, 870, 896, 897, 904, 905, 906, 923, 927, 931, 941, 965, 970, 977, 978, 995, 997, 999, 1004, 1019, 1021, 1026, 1030, 1044, 1050, 1060, 1061, 1065, 1067, 1070, 1077, 1078, 1082, 1085, 1088, 1093, 1098, 1118, 1119, 1121, 1122, 1124, 1127, 1128, 1134.

à fl. 1000 Nr.: 300, 302, 303, 321, 322, 336, 346, 364, 365, 387, 406, 409, 410, 415, 421, 426, 430, 432, 448, 450, 455, 458, 460, 461, 462, 468, 472, 473, 475, 477, 485, 487, 492, 500, 511, 517, 518, 519, 523, 524, 525, 526, 529, 534, 540, 549, 550, 556, 587, 591, 593, 599, 603, 611, 613, 618, 619, 634, 635, 643, 649, 651, 653, 659, 663, 665, 669, 671, 676, 679, 681, 694, 697, 699, 700, 702, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 713, 714, 715, 717, 719, 720, 721, 723, 724, 725, 728, 729, 730, 735, 737, 739, 741, 743, 744, 753, 754, 758, 759, 761, 764, 765, 768, 770, 771, 773, 778, 783, 786, 790, 799, 800, 804, 813, 816, 817, 820, 823, 825, 830, 832.

A noua tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 4½%. S'au tras în valoare totală de Coroane 969,500 următorii numeri:

à K 500 Nr.: 1, 5, 13, 20, 34, 38, 44, 47, 48, 52, 55, 59, 61, 66, 68, 71, 72, 73, 75, 77, 81, 85, 88, 94, 95, 100, 108, 113, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 134, 135, 138, 140.

à K 1000 Nr.: 10, 11, 12, 14, 18, 20, 21, 24, 27, 32, 39, 40, 61, 62, 67, 70, 74, 77, 78, 88, 89, 93, 103, 106, 119, 122, 136, 149, 150, 155, 157, 172, 188, 189, 194, 196, 199, 202, 204, 206, 207, 210, 218, 220, 223, 233, 241, 242, 247, 250, 252, 254, 261, 298, 303, 305, 306, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 323, 324, 326, 328, 329, 330.

à K 2000 Nr.: 4, 5, 10, 11, 15, 18, 19, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 53, 59, 64, 66, 69, 75, 76, 78, 80, 93, 94, 100, 110, 113, 117, 118, 120, 130, 135, 136, 137, 141, 145, 146, 147, 150, 151, 157, 158, 159, 165, 166, 167, 169, 171, 175, 177, 178, 180, 183, 189, 201, 205, 209, 210, 214, 218, 220, 228, 229, 231, 234, 237, 240, 248, 254, 256, 258, 260, 263, 264, 265, 267, 272, 275, 284, 285, 293, 299, 303, 304, 305, 306, 308, 317, 318, 319, 320, 321, 333, 335, 337, 340, 342, 343, 348, 359, 360, 361, 363, 365, 368, 369, 391, 393, 394, 398, 399, 400, 406, 408, 409, 420, 428, 433, 440, 452, 454, 458, 459, 462, 465, 467, 471, 478, 481, 482, 483, 485, 487, 490, 491, 496, 500, 502, 503, 505, 507, 512, 513, 522, 527, 534, 536, 540, 546, 554, 557, 558, 561, 567, 569, 571, 572, 575, 582, 583, 585, 596, 601, 603, 606, 613, 614, 616, 620, 624, 626, 628, 640, 643, 645, 649, 652, 654, 655, 663, 665, 666, 669, 687, 690, 691, 709, 710, 712, 721, 723, 727, 729, 731, 732, 734, 735, 736, 743, 748, 750, 753, 757, 758, 763, 766, 770, 772, 774, 776, 781, 782, 785, 788, 790, 794, 803, 812, 821, 822, 823, 824, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 876, 877, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 886, 887, 888, 890, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 907, 908, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 917, 918, 919, 920, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 941, 942, 943, 944, 946, 947, 948, 949, 951, 952, 953, 954, 956, 957, 958, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 971, 973, 974, 976, 977, 978, 980, 981, 982, 983, 986, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 995, 996, 998, 999, 1001, 1003, 1005, 1006, 1007, 1008, 1009, 1010, 1011, 1013, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1023, 1024, 1026, 1027, 1028, 1030, 1033, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1044, 1045, 1047, 1048, 1050, 1052, 1053, 1054, 1056, 1057, 1058, 1059, 1062, 1064, 1065, 1067, 1069, 1070, 1071, 1072, 1073, 1074, 1075, 1076, 1078, 1079, 1081, 1082, 1083, 1084, 1086, 1089, 1090, 1091, 1094, 1095, 1096, 1097, 1100.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1918 aceste scrisuri fonciare se răscumpără la Cassa institutului în Sibiiu, la Filialele sale în Brașov, Elisabetopole, Lugos, Mediaș și Murăș-Oșorheiu, la K. k. priv. Bank & Wechselstub-Actien-Gesellschaft „Mercur“ și la Wiener Bank-Verein în Viena, precum și la Pester Ungarische Commercial-Bank în Budapesta, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără și mai nainte ori-când prin escontare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Ianuarie 1918 înceată interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

5% à fl. 500 Nr.: 226, 229, 261, 276, 305, 353, 362, 386, 427, 449, 480, 486, 490, 492, 493, 498, 679, 748, 774, 829, 1034, 1116, 1123.

à fl. 1000 Nr.: 208, 210, 216, 469, 480, 505, 662,

4½% à K 500 Nr.: 106.

à K 1000 Nr.: 43, 165, 180, 265.

à K 2000 Nr.: 54, 221, 656, 1043.

Sibiiu, în 28 Iunie 1917.

1—1 (111)

In atențiunea amatorilor de pescuit.

Se atrage atențiunea, că pescuitul de păstravi în ținutul Rășinarului și al Sibiiului ce se ține de așa numita „Valea Stezii“ și de afluenții săi este oprit, deoarece ținutul acesta până la alte dispoziții este închis din partea arendașului și bilete pentru pescuit nu se dau.

Sibiiu, în 2 Iulie 1917.

(1—3 108)

Arendașul.

Concurs.

La școala elementară gr.-or. română din comuna Preșmer (Prázmár) protopresbiteratul Brașov (Brassó) au devenit vacante două posturi de învățători, spre a căror ocupare se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele pentru postul I sunt:

1. 640 coroane salar dela biserică,
2. bani de cvartir, sau cvartir natural,
3. 20 coroane relut de grădină.

Pentru al II-lea post:

1. 1200 coroane dela biserică,
2. bani de cvartir, sau cvartir natural,

3. 20 coroane relut de grădină.

Restul până la salarul ordinar pentru aceste posturi se întregeste dela stat.

Învățătorii aleși vor avea să țină cu săptămâna și serviciul de cantor și orele prescise în școala de repetiție.

Doritorii de a compete la aceste posturi vor avea a prezenta rugățile lor, provăzute cu documentele necesare, la adresa Preșmerului oficiu protopopesco al Brașovului în termenul deschis.

Preșmer (Prázmár) în 1 Iunie 1917.

Comitetul parohial gr.-or. român.

G. Ludu,
președ. comit.

Irodion Frateș,
notar.

Văzut:

V. Sfeteș,
admin. protop.

(103) 1—3

Direcțiunea.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională ort. română din Criț (Százkeresztur) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1200 coroane, și anume. 166 coroane dela Comuna bisericească și restul de 1034 coroane dela stat, grădină conform legii, cvartir pentru darata răboiului din una odaie, culină, cămară, pivniță, — și doi stânjini de lemne pătrați pentru locuința sa.

Învățătorul ales este obligat pe lângă prevederea instrucțiunii cu elevii de toate zilele, a conduce și școala de repetiție și a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Dumineci și sărbători.

Cererile concursuale, cu documentele prescise de legile în vigoare, să se înainteze subscrisului oficiu protopresbiteral, iar concurenții să se prezinte în vreo Duminică sau sărbătoare în biserică, spre a-și arăta aptitudinea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 19 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovanu,
protopop.

Nr. 195/917.

(101) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a Balomir, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile concursuale, instruite în ordine regulamentară, au a se trimite în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având concurenții a se prezenta cu autorizarea subsemnatului în vreo Duminică sau sărbătoare în biserică spre a cânta, predica sau celebra.

Orăștie (Szászváros), 8/21 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa,
protopresbiter.

Nr. 146/1917 a f. c. șc. d.

Arendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlar din districtul Năsăudului, care se află pe hotarul comunei Cîianul mare (Mezőnagycsán, comitatul Turda-Arieș) în extensiune de 1030 jugăre 1204 orgi pătrate, și care stă din arătură, fânaț și pășune, dimpreună cu edificii de locuit și edificii economice, se va da pe calea licitației publice în arândă pentru pășune, eventual cultivare, pe timp de 6 ani, începând din 24 April 1918.

Prețul de strigare e satorit în arândă anuală de 18,000 coroane, adică optspreze mii coroane.

Licităția se ține cu oferte închise, cari trebuie să se trimită până în 1 August 1917 la 4 ore după amiază la subscrisa comisiune administratoare în Năsăud cu vadiul de 1800 coroane.

Oferentul trebuie să declare în ofert, că cunoaște condițiunile de licitație și de contract, pe cari le primește întru toate.

Condițiunile de licitare și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor.

Din ședința comisiunii administrative a fondurilor central școlar și de stipendii din districtul Năsăudului, ținută în

Năsăud-Naszód, la 8 Iunie 1917.

Dr. Vasile Pahone m. p.,
prezident.

Dr. Ștefan Jarda m. p.,
secretar.

2—3 (106)